

Efter flere års forhandlinger er der nu enighed om et nyt EU-direktiv med kælenavnet INSPIRE.

Miljøkatastrofer er grænseoverskridende

Miljøkatastrofer som oversvømmelser og spredning af forurening og lader sig som bekendt ikke stoppe af landegrænser. Tværtimod er de tit og ofte grænseoverskridende.

Det er et af de væsentligste argumenter for, at harmonisering af miljødata på tværs af landegrænserne er et fælles anliggende for hele EU.

EU-direktivet INSPIRE (INfrastructure for SPatial Information in Europe) skal sikre, at der er sammenhæng mellem landenes miljødata og dermed et fælles grundlag for effektivt samarbejde på tværs af Europa.

Ved at udveksle harmoniserede data mellem landene bliver det muligt at lave en fælles koordineret indsats i tilfælde af kriser, katastrofer og andre opgaver på miljøområdet. Med INSPIRE vil grænse- og myndighedsoverskridende indsats blive langt mere effektive, end det hidtil har været muligt.

Flere områder på vej

INSPIRE-direktivet indebærer, at de enkelte nationale geografiske informationssystemer i medlemslandene skal kunne samarbejde, så det bliver let at

udveksle informationer om miljøet.

Med harmoniserede miljødata bliver det muligt at udarbejde politikker og forberede målrettede indsatser til sikring af det europæiske og dermed også det globale miljø. Samtidig vil det nye koordinerede geografiske system skabe muligheder for at planlægge og målrette en fælles indsats mod miljørelaterede hændelser, fx i forbindelse med oversvømmelser, forureninger og klimaforandringer.

De harmoniserede geografiske data vil også være til gavn for dataudveksling inden for andre områder som sundhed, transport og landbrug.

Det handler i bund og grund om fælles udnyttelse af data om stedet – i fagsprog kaldet geodata. Danmark står i forhold til INSPIRE i en gunstig position, fordi vi er langt med digital forvaltning herunder at kortlægge kongeriget standardiseret og digitalt.

Første retlige ramme

I Danmark er det Kort & Matrikelstyrelsen (KMS), der står for implementeringen af INSPIRE. Chefkonsulent i KMS Jes Ryttersgaard siger:

– Med INSPIRE får vi for første gang en retlig ramme for infrastrukturen for geodata. Hvordan vi vil udmønte denne ramme, ved vi endnu ikke.

Han peger på, at der i Danmark traditionelt ikke har været langt fra idé til realisering. Det skyldes, at vi i modsætning til en række andre europæiske lande har en konsensuskultur i stedet for en kultur baseret på regler. Konsenskulturen indebærer, at de parter, der er med i en bestemt opgave, bliver enige frem for at lade løsningen af opgaven styre af regler og forordninger.

Udviklingen herhjemme på geodataområdet har således primært været drevet af engagement og de nye teknologiske muligheder, der er kommet til.

Start i 2002

INSPIRE-arbejdet blev søsat i 2002 af EU-Kommissionen. Enighed om direktivet blev først opnået i 2006, fordi INSPIRE ikke kun er data og teknik. De sidste politiske diskussioner har primært været koncentreret omkring adgangen til data og økonomien i forbindelse med adgangen.

Det er ikke gratis at ajourføre data,

FOTO: CORBIS/SCANPIX

Gennem udveksling af data mellem EU-landene bliver det nu muligt at lave en fælles koordineret indsats i tilfælde af kriser, katastrofer og andre opgaver på miljøområdet.

men samtidigt er gamle data ikke meget værd. Det viste katastrofen i New Orleans i 2005. I USA er mange data gratis, men de ajourføres ikke. Data for det oversvømmede område var ved katastrofen 25 år gamle. INSPIRE-direktivet giver mulighed for at fortsætte den danske model, hvor brugernes økonomiske bidrag er med til at sikre aktuelle data.

Men Jes Ryttersgaard undrer sig over, at der nærmest ingen diskussion har været omkring udfordringen ved muligheden for at etablere de teknologier, der skal danne fundamentet for INSPIRE:

– Man har nærmest taget for givet, at det ikke var et problem, men sandheden er, at vi på nogle tekniske områder befinder os på kanten af, hvad der hidtil har været prøvet. Vi er dog godt med i Danmark.

Nye standarder – et fundament for digital forvaltning

Han føjer til, at når INSPIRE bliver en realitet, så vil der komme en række europæiske standarder inden for it-arki-

tektur og data på geodataområdet, der må ophøjes til danske standarder.

Det er positivt, at der er harmoni mellem udviklingen af digital forvaltning i Danmark og de udviklinger der er afledt af INSPIRE. Med INSPIRE bliver det meget tydeligt, at geodata er et af fundamentene under digital forvaltning, både når det gælder IT-arkitektur og datastandarder.

På tilsvarende måde er der harmoni mellem INSPIRE og bestræbelserne for sammen med KL at etablere et fælles geografisk administrationsgrundlag på det teknisk/topografisk område – det projekt, der kaldes FOT-danmark.

Udviklingen vil også kunne være med til at fremme mulighederne for danske private firmaer, som arbejder med geodata, for at kunne begå sig i hele Europa. Disse data vil bl.a. være tilgængelige via en ny europæisk internetportal for miljødata. Det er sandsynligt, at vi også vil få en national INSPIRE-portal i Danmark.

En langsigtet satsning

I november 2006 blev der enighed i EU om INSPIRE mellem Rådet og Parlamentet. Vi kan forvente, at direktivet bliver formelt vedtaget i løbet af foråret 2007. Derefter får medlemslandene i EU to år til at implementere det i deres lovgivning. I midten af 2009 skal den formelle implementering således være på plads.

Kort derefter vil de første tegn på INSPIRE være synlige; allerede i 2010 skal de første overordnede data om data – såkaldte meta-data – være på plads. Det betyder også, at teknologien skal være klar på dette tidspunkt. Den totale udbygning vil ske i perioden frem til 2019. Nogle vil måske sige, at det er lang tid, men det er faktisk ikke tilfældet. Digitale dataprojekter tager tid. Det tog således fx 12 år at digitalisere det danske matrikelkort.

Principper for INSPIRE

- Data skal kun indsamles én gang, og data bør vedligeholdes på det niveau, hvor det kan gøres mest effektivt.
- Det skal være muligt "sømløst" at samle geodata fra forskellige kilder i Europa og dele geodata mellem mange brugere og anvendelser.
- Information, indsamlet på et niveau, skal kunne udnyttes på de øvrige niveauer.
- Den geografiske information, der er behov for til god administration, bør være til stede og bredt tilgængelig. Det skal ske under betingelser, som ikke modvirker den udbredte anvendelse.
- Det skal være nemt at identificere de tilgængelige geodata, at vurdere deres egnethed for en given anvendelse samt at se, under hvilke betingelser data kan skaffes og benyttes.
- Geografiske informationer skal være nemmere at forstå og tolke ved at blive vist i den rette sammenhæng og være udvalgt på en måde, der gør det let for brugerne at anvende dem.

Geodata i Danmark

På geodataområdet har Servicefællesskabet for Geodata taget en lang række initiativer, der er med til at sikre, at Danmarks nationale infrastruktur fungerer optimalt. Samtidig har Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling fastlagt standarder for arkitekturen i it-systemer og udveksling af data. Det betyder, at Danmark står i en meget gunstig position, hvor der er betydelige muligheder for at komme til at påvirke europæiske initiativer som INSPIRE og, lige så vigtigt, at direktivet kan være med til at fremme udviklingen herhjemme til gavn for såvel offentlige som private virksomheder.

Klimakongen

Læs side 4

10: En håndsrækning til miljøet

15: Tjen penge på at skrotte din gamle bil

34: Spurtende gletschere